

tv

Két percben

Interjú a szellemvasúton

Nem tudom, mi van velem, mindent a mai áremelések tükrében látok, legyen az szórakoztatónak szánt szerencsejáték vagy drámai produkció, mint **Eörsi István** tegnap sugárzott szép darabja, az Interjú. Ültem a képernyő előtt, s miközben mindenkit egyaránt csodáltam – **Eörsit**, **Lukácsot**, az őket alakító nagyszerű színészeket, a remek rendezést, a költői képeket –, végig az volt az érzésem, mintha a mű a mai áremelések egyik okát magyarázná nekem. A szellemtörténet világméretű, bolsevista tévedése tragikusan sokba került. Milliók fizettek érte az életükkel, miért szívom hát a fogamat azért a rongyos pár forintért, ami rám esik? Úgy látszik, nem tudom törölni zsigereimből az elmúlt negyven év tapasztalatát. Kicsinyes, vulgár-materialista, percmemberke maradok: aznapi létem határozza meg aznapi tudatom. Nem tudok felhőtlenül örülni a ritka csodának, hogy a tévé egy gondolati művet közvetít, mert közben végig ott motoszkál bennem a gondolatnak alig nevezhető gondolat: vajon ki tudom-e fizetni a vonatjegyet? Negyven évig a kommunista szellem vasútján tettünk némi fölségesen fölös kilométereket. Lehetett volna más vonatra ülni, de (ha jól értem a darabot) bizonyos gondolkodók számára pont ez a szárnyvonal jelentett kihívást, míg más utasok egyszerűen be lettek vagonírozva, mint a juhok. Apropos, vonat. Emlékeznek a régi viccre? A transzszibériai expresszen közös fülkében utaznak a fő elvtárs-urak. A vonat egyszer csak elakad. Sztálin kinéz az ablakon, látja, nem vezetnek tovább a sínek. Leüvölt: „Felkötni a masinisztát, lágerbe a pályamunkásokat!” Nagy a sürgés-forgás, a vonat kínlódva nekiindul, de megint elakad. Hruscsov néz ki az ablakon: „Nyissák meg a lágereket!” A vonat sóhajtván nekilódul, de újra csak megáll. Breznyev mozdulatlanul ül a fülkében, vigyorog: „Milyen remekül robogunk!” Folytathatnánk a történetet. Most Gorbacsov néz ki az ablakon, derűsen jelenti: „Uraim, repül az egész szárnyvonal!” Hát igen, pazar dolog a repülés, csakhogy mi is a vonaton vagyunk. És megint jön a kalauz.

HORVÁTH PÉTER